

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare odată pe săptămână.

Un număr 3 lei.

Director: MARIAN SASU.

Redactor: ION RAȚIU

COLABORATORI:

I. Aldea, I. Dobre, A. Duvlea, Eman. Muntean, A. Ocnean, P. Petringenar, I. Pitic, A. Popa, Gh. Spătăceanu, Elena Dr. Stoianovici, N. Borza, I. Raica, Gr. Ursu, T. Trifa, V. Zdrenghea.

ABONAMENT: 150 lei pe an pentru membrii corpului didact'c. iar pentru comitele școlare partic. 180 lei. Redac'ia și Administrația la biroul Revizoratului școlar — Aiud.

Să se știe un lucru.

— odată pentru tot-deauna —

În deplină posesie a explicațiilor date de președintele secției noastre județene, în Nr. 48 și 49 al „Amicului școalei”, i-mi permit să face încheerea acestei regretabile chestii, făcând ultima și adevărata concluzie.

Când am scris articolul: „Vrem să se știe un lucru”, am fost pătruns — ca și azi și în totdeauna — de cel mai curat idealism pentru asociația noastră, în consecință nici intenția de a strica solidaritatea din rândurile noastre n'am avut, căci dacă colegul Floașiu și-a dat seama — așa a spus la Teiuș — atunci când l-am ales președinte, că e „tânăr” și astfel dispune de toate însușirile, ca să lucreze pentru binele asociației noastre, cu atât mai vârtos trebuia să-și dea seama, că nici alți colegi, mai tineri — ori mai puțin tineri decât D-sa, un vor să împiedece carul acestei asociații, intru a prospera.

Ca unul, care socotesc totdeauna, că asociația noastră e un corp „*nolli me tangere*”, am vrut să se știe, cum și pentru-ce s'au făcut pertracțiuni politice, pe spinarea asociației, la alegerile trecute?

Am cerut-o aceasta cu tot dreptul. chiar pentru aceea, că mă interesez deaproape de asociația noastră și nici de cât intenționând a învinui ori ataca pe cineva pe nedreptul, — cum spune colegul Floașiu, — și în nedumerirea mea, am dorit să știu cum stă lucrul?

La Teiuș s'a dovedit, că aceasta a fost dorința tuturor.

Apoi să mă se ierte : atunci când „plebea“ — vorbă ăluia — cere lămuriri în nedumerirea ei, dela cei pe cari ea i-a ridicat, aceștia în loc să răspundă calm și cu bunăvoință, se revoltă și se zvârcolose de parcă i-ai tocat în cap! Că strici solidaritatea, că încoaci, că pedincolo etc. Dacă colegul Floașiu era numai un pic mai calm, mai resignat, putea face-la Teiuș chiar după expirarea celor 2 ore — o scurtă lămurire pe un ton de tot potolit, căci se impunea, — iar la urmă dacă se observa ceva agitație în mulțime, simpla minte dimisiona atât Dl. președinte cât și întreg comitetul.

Se făcea alegere nouă și era pace în țară, dar așa că colegul Floașiu — abuzând de bunăvoința noastră — a făcut pe Musolini, nu știu zeu cum va ieși hicul la capet?

În cazul acesta cine a stricat solidaritatea și armonia dintre noi?

Vreai Dle Floașiu să te mențini în scaunul prezidențial cu forța? Dar e întrebarea — poate nu ai avut timp să te gândești la ea — pe cine vei presidia?

Sunt foarte curios de lucrul acesta! Cugetă-te și Dta! Cine crezi Dta, că mai e dispus să te priviască pășind atât de superb pe tribună, cu ton de dictator și gesticulări aristocratice, ca cele dela Teiuș? De-ai privi o fotografie, care să-ți redea finuta dela Teiuș, îți spun sincer colegule Floașiu, că ai avea exact impresia, ce am avut-o și noi... te-ai scârbi și Dta. Din explicațiile, ce ne-a dat colegul Floașiu, rezultă, că dar de fapt pertractările, de cari am amintit eu în nr. 47 al „A. Ș.“ au avut loc. Atâta trebuia spus la Teiuș — scurt.

Nu că e sicută, e'nvârșită și la urmă tot așa-i!

Pentru-ce nu s'a spus — la Teiuș — așa: Regretăm că s'a făcut cum s'a făcut, — asta până aici mai domol — dar — apăsât acum — în viitor nu se va mai face nict-cum. Atât era deajuns.

În consecință mai repet odată în mod trevocabil și cât se poate mai apăsât, n'am învinuit pe nime nici nu am cerut lămuriri pe nedreptul ci am dorit lumină în jurul Asociației noastre, am vrut ca să se știe, că asociația noastră e „nolli me tangere“.

Că această lumină se fie deplină și pentru-ca solidaritatea și armonia dintre noi să nu sufere câtuși de pușin se impune: 1. Atât dl președinte cât și întreg comitetul secției, se dimisioneze. 2. Să se convoace — în timpul cel mai scurt — o adunare generală la Alba-Iulia, unde să se facă noul alegeri.

De încheiere, trebuie să mai amintesc un lucru, care mi-a dispăcut la Teiuș. Spunea colegul Floașiu, că dacă Dsa s'a ridicat acolo unde e, aceasta nu se datorește altel împrejurări, decât muncii Dsale. Are foarte drept, pe noi ne bucură cinstea,

ce i s'a dat, atât doar că-l invidiem, că s'a suit prea sus, a ieșit din raionul orizontului nostru-mic — căci nu-l vedem; abia la adunări se apropie, dar și atunci grăbit și încurcat, venind din diferite delegații — pentru cetate etc. — dela București. E o cinste — cum zic și pentru noi — când vechea cetate a lui Mihailu, nu are om în zidurile sale, care să-i poată tâlculi pașurile grele la București, decât pe colegul și președintele nostru:

Floașiu. Apoi cum să nu fii sus!!!

Date fiind aceste onoruri, avem cea mai întemeiată nădejde că sfânta cetate, va fi umbrită, în cel mai scurt timp, și de zidurile:

„Căminului înv. din jud. Alba“.

Suntem lămuriti!

Nu mai vrem nici o altă explicație.

Te-ai ridicat colegule dragă, prin „munca“ Diale — cum spuneai — însă nu uita și nu nega, că de pe „muștele homo-platului“ nostru, cari stăm jos... la datorie. *Ioan Albea.*

Particularitățile sufletesti ale copilului înainte de-a intra în școală.

Sufletul copilului, înainte de-a fi primit în școala primară se caracterizează în primul rând fără indoială și fără excepțiune, prin o **fantazie bogată**, care corespunde stării mitologice a omșirii.

Copilul se consideră centrul a tot ce-l înconjoară. El e de credință, că și ceace nu are viața simte, trăiește, deaceea duce de pildă o piatră singuratică la cele multe, ca să nu-i fie urit, sau zice despre iarbă că plânge, când o vede plină de roaună.

Un puternic imbold îl împinge să se găsiască în diferite situații.

Astfel la fete adesea vedem cum se complac în rolul femeii, care și-a pierdut fetița, bocindu-se întocmai ca o femeie; sau făcându-se o mireasă frumoasă și făcând să răsune ulițele satului de chiote:

„U-iu-iu pe dealul gol,
Că mireasa n'are tol...“

Dar băieții în câte situații nu se transpun? Aci e cioban cu „cățul“ după el legat de o sfoară, aci e cal și altul vizitiu; hoți și pândari; cal care mânâncă iarbă și svârle cu picioarele ș. a.

O alta trăsătură caracteristică a sufletului copilăresc este și **personificarea lucrurilor**. Astfel privește o stâncă până i-se

pare că se mișcă, luând-o apoi la fugă, crezând, că'n urma lui vine o smeoaică. Intunerecul e pentru el un om urît, murmurul frunzelor e graiul arborelui, iar crângile îi sunt mânilor. Lângă această însușire se mai adaugă și aceea a **cuprinderii totalului**, cu care se mulțumește mai bucuos de cât cu părțile constitutive ale lui. Astfel privește un lan de grâu ca un ce în-treg, iar când îl bate vântul, pentru el lanul devine un râu; el nu e privit nici decum ca alcătuit din milioane de spice și paie; acelaș lucru se petrece și cu pădurea. Copilului nu-i prea place să porniască din inițiativă proprie la observarea amănuntelor.

Mișcarea și acțiunea încă sunt însușiri sufletești peste cari nu se poate trece cu vederea.

Mâni, picioare, degete, cap toate se pun în mișcare când cere trebuința. Dacă văd un obiect nu se mulțumesc numai cu simțul văzului; îl pipăie, îl suceș și-l învârtesc și dacă atinge-re-a li-se interzice și interesul pentru el scade.

Ca o altă trăsătură caracteristică a sufletului copilăresc se poate considera **dragostea ce o are față de desemn**. Obiectele ce le-a văzut, le-a pipăit, le-a folosit chiar să încearcă să le desemneze așa după cum îi permit puterile lui; astfel vedem cartea frățiorului său mai mare, sau ciaslovul tatălui său mângălite ca „desemnuri“ cari ar putea fi împărțite în 3 stadii:

- 1, Mângălirea cu creionul în chip și fel.
- 2, Acelaș lucru: acum însă copilul face o linioară și spune că e un om, face alta mai strâmbă și zice că e un pom etc.
- 3, Acest stadiu cuprinde încercările de a desemna obiectul așa cum este.

În acest stadiu se află copilul, când vine la școală și când el poate desemna — după a lui părere „tot ce vrea“.

O puternică înriurire asupra copilului încă din fașă o **are cântarea**. Muma conștie de această îi cânta, iar el în cele mai multe cazuri se simte bine. Copilul de 6—7 ani învață bucuos cântările, mai ales cele împreunate cu jocuri.

O dorință și mai mare o au ei pentru poveștile cu „A fost odată“.

O localizare a acțiunii cu numirea locului n'o dorește, ba chiar nici nu-i convine. Pădurea, câmpul, poiana, lunca, râul, drumul îi sunt cele mai cunoscute. Toate poveștile să se localizeze pe aceste tarimuri. Eu când ne povestea învățătorul nostru la Religie despre frații lui Iosif: cum îl văd din depărtare și voiesc să-l omoare, pe urmă îl aruncă în fântână apoi îl vând neguțătorilor, vedeam un loc din hotarul comunei noastre și nu eram nici decum în Canaan.

Povestiri morale fabricate anume pentru copii, din cari morala își scoate așazicând ghiara din sac cu cuvintele „fiți buni, fiți cuminiți“ etc n'au rost în școală pentru că ele sunt încadrate.

așa de îngust încât nu dau curs liber fantaziei. Pentru aceea nici povestirile biblice în anul I- nu-și au rostul.

Ca cele mai potrivite, atât din punct de vedere al fantaziei cât și al limbei sunt **poveștile**, ce e drept nu toate, însă cele mai bune. Păcat că la noi a început a se neglija, ceea ce cu atâta trudă ni-a dat un Dr. Petru Span, care s'a adăpat direct din izvorul culturii apusene, introducându-se și la noi fabricațiuni neghioabe.

E natural, că poveștile să fie cele mai bune, pentru că ele sunt produse poetice, acel stadiu mitologic al omenirii care corespunde cu stadiul în care se află copilul la vârsta de 6—7 ani.

Mai departe trebuie ținut cont de **dispoziția sufletească a copilului**. Deasupra lui — cel puțin în școală — să fie întotdeauna un cer senin. Pentru că într'o dispoziție sufletească veselă copilul e totdeauna capabil să-și cuprindă, ceea ce i-se dă. Nici chiar umorul sănătos nu-i permis să lipsiască din școală. Unde se prezintă copilului numai educatorul în toată severitatea lui, unde gluma nu pătrunde niciodată, acolo despre viața internă sufletească a copilului nu se va ști nimic sau mai nimic.

Școlarul în cei dintâi 6 ani a vieții sale și-a strâns sumedenie de **reprezentări** și o mulțime de nume, mai ales în legătură cu activitatea proprie, dar și cu a tuturor lucrurilor și ființelor ce-l înconjoară.

O sumedenie de substantive formează lexiconul lui, dar pe lângă acestea mai dispune și de noțiuni adjectivale, cari nu sunt tocmai abstracte. Așadară cerul de reprezentări al copilului se compune mai ales din ceea ce-l înconjoară imediat ca casă, curte graojd, grădina, drum, câmp, pădure.

O influență puternică asupra clarității reprezentărilor o au colorile: cu cât un obiect e colorat cu o culoare mai bătaoară la ochi, cu atât se întipărește mai bine în memorie.

Aceste particularități ale sufletului copilăresc trebuie educatorul adevărat să le aibă întotdeauna în vedere.

V. Zdrenghea. inv.

DOREL.

Era o dimineață mohorită din sfârșitul lui Octomvrie. Nori grei alergau pe cer frământându-se, ca valurile tulburate ale mării. Un vânt rece și umed bătea îndrăsneț la ferestua afumată a unei căsuțe scundă din marginea Capitalei. Aci trăia D-na Livescu și fiul său Dorel, un băeat ca de 23 de ani. Soțul ei murise de mult, dar numai după ce Dorel terminase liceul venira'n capitală, pentru ca să-și continue studiile universitare. Iubitoarea mamă nu-l putea părăsi. Conducea cu pricepere mița lor gospodărie și trăiau mulțumiți cu puținul ce-l aveau de azi pe mâine.

Dorel câștiga bani dând ore particulare unor băieți bogați și leneși pe lângă cursurile dela universitate. Iar în orele libere se încheia între cărțile lui dragi. Prietena, singura lui tovarășă era mama sa, fără de care nu-și putea închipui viața. Ea era înaltă, avea ochi albaștrii spălăciți de ani, dar plini de bunătate și blândețe. Se strecoara prin casă încet ca o umbră, doar' un murmur tainic de rugăciune de puteai desprinde în liniștea casei lor dragă aranjată. Dorel îi sămăna mult. Avea acelaș suflet bun, trăsături fine, ce tradează un temperament trist, acelaș păr negru puțin onduleț doar' ochii de-i erau întunecați, nu senini ca ai mamei. Singurul gând al D-nei Livescu era el. Și avea dreptate, căci Dorel nu se prea lauda cu sănătatea. Era plâpând, impresionabil și se bolnăvea ușor. Dacă mamei-i se părea că fața lui albă e mai palidă ca de obicei l-ăzea numai de cât în pat, pregătindu-i căziuri cu fel și fel de flori, cunoscute numai de ea. Îl strângea cu foc la peptul ei slab ca o scândură, sărutându-i fruntea înaltă și cuminte, iar după ce adormia număra neobosită bobeele dela mătâni. Și era așa de veselă când îl vedea din nou sănătos. „Dorel nu mai are decât un an de școală și va fi profesor. Atunci toate se va schimba spre mai bine” astfel gândia D-na Livescu. Dar n'a ajuns să-și realizeze visul, căci răceala toamnei-i aduse o boală neașteptată. La început nu se dădea învinsă, dar se topia pe zi ce trece ca o bucată de ceară la puterea flăcărilor și fu silită să nu mai părasească patul. Acum Dorel veghia zi și noapte la căpătâiul ei. În dimineața acelei zile tristă de toamnă se simțea mai rău ca până atunci.

Se sbătea ca să se ridice dar nu putea. Atunci zise cu glasul tremurat și strâns: „Scumpul meu copil, simt că azi mi-e cea din urmă zi. Fii bun, cuminte și D-zeu nu te va uita” Dorel tresări. Îi cuprinse mâinile galbene, le sărută plângând: „Nu mamă dragă! Cerul știe că pe nimeni nu am afară de tine în viață. D-zeu nu mi te va răpi.” Atunci muribunda se ridică puțin, par'că ar fi vrut să-l privească mai bine. Ceru apă... murmură vorbe fără înțeles... mâinile-i cad fără putere... buzele învinețesc... închide ochii adânciți în orbite, pentru a nu-i mai deschide niciodată. „Mamă, scumpă mamă” strigă băeatul disperat. Par'că'n clipa aceea își da seama de realitatea grozavă a morții. Striga și plângea până când de odată nu mai văzu nimic în jurul lui... simția inima destrămandu-i-se încet plutind în gol... leșinase. Când își veni în fire a doua zi se trezi în patul mamei sale. În mijlocul odăii pe masă între două făclii de ceară, ce răspândiau un fum înecăcios, zări fața galbenă, uscată de suflarea morții a mamei lui dragi. Crezu că visează și închise ochii deschizându-i din nou, ca pentru a-și alunga un vis urât. Acum își da seamă de realitate. Se ridică în grabă și ce mare i-a fost mirarea când lângă soba încălzită zări proprietăreașa casei care ținea pe pieptul ei un cap frumos de fată, ce plângea. Se îndreptă spre ele și recunoscu imediat pe colega din banca întâi dela uni-

versitate care-i ținea locul liber ori de câte ori se 'ntâmpla să meargă târziu la cursuri. Dorel era sfios și n'avut curajul să-i mulțumească această atenție dar îi era recunoscător și nu uita a-i deschide ușa sălii sau a-i ajuta când își îmbracă mantaaua. Colegii răutăcioși observară aceasta și-și ziceau între ei „Ce norocos e morocănosul din banca întâi. Cea mai drăguță colegă Elza Dan îl iubește și el se face că nici nu știe.” Și nu se înșelau. Elzei din prima zi îi plăcură ochi lui Dorel plini de o evlavie mistică, ce o dă privirii suferința. Mereu tăcut și trist.

Viața-i oferise puține bucurii chiar și'n copilărie, căci tatăl său murise tânăr iar D-na Livescu a trebuit să lupte mult pentru existență. Afară de mama sa nu iubise altă ființă femeiască. Simția că el nu va fi înțeles, iubit cum doria și adesea-l durea gândul că va muri fără ca să 'ntâlnească pe cineva care să-i cunoască sufletul, inima lui simțitoare și mereu măhnită. Chipul Elzei Dan avea ceva din duioșia blândeței mamei sale, ceva din femeia imaginată în visele lui. Și-l privia cu atâta drag ori de câte ori îl întâlnea.

Nu și-au spus o vorbă, dar simțiau că sufletele lor să 'nteleg. Și iat-o acum la căpătâiul mamei sale moarte! Cum a ajuns ea aici? De ce a venit? De ce plânge o străină pe care n'a văzut-o'n viață. Potop de întrebări îi vin în minte. Dar în clipa aceea fata se ridică și-i zise: „Nu mă judeca pentru că am venit aci. Văzând că nu mai vii la ore am oăntat săflu dacă ai murit sau ai plecat. Numai cu greu am putut ști unde locuiești. Atunci n'am șovăit o clipă, am alergat aici, unde te-am aflat leșinat iar pe mama ta moartă. Nu fii supărat, n'am venit indemnata de răutate, ci de un sentiment de care singură nu-s vinovată.

Va urma.

Aurora Popa Inv.

Convocare.

În urma delegației primită dela Rev. școlar cu ordinul No. 3562—1926, convoc prin aceasta la

ședință extraordinară

pe toți membrii cercului cultural Vințul de jos, pe ziua de 29 Ian. 1927 ora 2 p. m. în loculul școalei prim. urb. de stat „Avram Iancu“ din Alba-Iulia. Programul: Alegerea președintelui.

Alba-Iulia, la 18 Ian. 1927.

Nichifor Borza.

COMITETUL ȘCOLAR AL JUD. ALBA.

No. 1—1927.

Către comitetele școlălor primare rurale de stat.

Amăsurat Art. 76. din Regulamentul pentru Comitetele școlare avem onoare a Vă aviza, că

adunarea școlară județeană

se va ținea în localul Prefecturii din Aiud în ziua de **10 Febr. a. c.** orele **10** cu următoarea

ORDIN DE ZI:

1. Darea de seamă a secretarului despre activitatea și gestiunea Comitetului școlar județean în cursul anului expirat și despre mersul Comitetelor rurale.

2. Fixarea contribuțiilor cu cari vor fi impuse Comitetelor școlare rurale în anul financiar în curs pentru formarea venitelor Comitetului școlar județean.

3. Aprobarea ajutoarelor pentru comitetele rurale cari nu au mijloace suficiente.

4. Votarea Bugetului de venituri și cheltuieli.

5. Alegerea alor 2 membri dintre delegații Comitetelor rurale în com. școl. județean.

6. Eventuale hotărâri.

La aceasta adunare cu onoare sunteți rugați a trimite delegatul D-tre pe care îl veți prevedea cu procură în regulă.

Aiud, la 13 Ian. 1927.

Revizor-Secretar :

M. Sasu.

Prefect-Președinte :

Dr. I. Cușuta.

ȘTIRI.

* Chitanțele de pe luna Ianuarie s-au expediat tuturor în ziua de 18 corente.

Pe baza autorizațiilor primite dela colegii noștri am reținut din salariul lunei corente câte 150 lei abonament la revistă pe anul 1927. Colegii cari nu ni-au autorizat acest lucru — ori ne-au trimis târziu autorizațiile — sunt rugați cu insistență să ne trimită imediat per mandat postal întreg abonamentul pe anul corente,